

Björktjära förskola

Plan mot kränkande behandling 2023/2024

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter	4
2	Förskolans och skolans uppdrag.....	5
2.1	Barnen och elevernas delaktighet	5
2.2	Vårdnadshavarnas delaktighet	5
2.3	Personalens delaktighet.....	5
2.4	Förankring av planen	5
3	Utvärdering.....	6
3.1	Utvärdering av fjolårets plan	6
3.1.1	Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
3.2	Årets plan	6
4	Kartläggning	7
4.1	Kartläggningsmetoder	7
4.2	Områden som berörs av kartläggningen	7
4.3	Hur personalen har involverats i kartläggningen	7
4.4	Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen	7
4.5	Resultat	7
4.6	Analys	8
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	9
5.1	Kommande utvecklingsinsatser	9
5.1.1	Normer och värden	9
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier.....	11
6.1	Barn, elever och vårdnadshavare	11
6.2	Personal anmäler kränkning.....	11
6.3	Rutiner för när barn och elever kränker varandra	11
6.3.1	Utred vad som hänt.....	11
6.3.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	12
6.3.3	Följ upp och utvärdera	12
6.3.4	Dokumentera.....	12
6.4	Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	12
6.4.1	Utred vad som hänt.....	12
6.4.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	13
6.4.3	Följ upp och utvärdera	13
6.4.4	Viktigt att dokumentera	13

7	Begrepp	14
7.1	Diskriminering	14
7.2	Direkt diskriminering	14
7.3	Indirekt diskriminering	14
8	Trakasserier och kränkande behandling	15
8.1	Trakasserier	15
8.2	Kränkande behandling	15
8.3	Sexuella trakasserier	15
9	Repressalier	16
10	Diskrimineringsgrunder.....	17
10.1	Kön	17
10.2	Könsidentitet eller könsuttryck.....	17
10.3	Etnisk tillhörighet	17
10.4	Religion eller annan trosuppfattning	18
10.5	Funktionsnedsättning.....	18
10.6	Sexuell läggning	19
10.7	Ålder	19

1 Grunduppgifter

Björktjära förskola

Rektor tillsammans med all personal på förskolan är ansvarig för planen.

Vår vision:

Förskolan - där respekten för allas lika värde genomsyrar allt. Vi vill att alla barn och all personal ska känna sig trygga och trivas tillsammans på vår förskola. Ingen ska behöva känna utanförskap utan alla ska bli sedda och bekräftade. I vårt arbete att förebygga kränkande behandling är samarbetet med våra vårdnadshavare viktigt.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Vi pratar med barnen om planen vid samlingar och vid tillfällen där den behöver nämnas. De äldre barnen blir intervjuade om hur de upplever det att vara på förskolan och får se på bilder på olika platser inomhus och utomhus där de får möjlighet att uttrycka ifall de upplever otrygghet på dessa platser.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna får information kring och ta del av arbetet med planen under utvecklingssamtal och föräldramöte. Nya vårdnadshavare får kännedom om planen under inskolningen av pedagogerna på avdelningen. Planen finns på anslagstavlan på varje avdelning och på förskolans hemsida.

2.3 Personalens delaktighet

Personalen deltar i arbetet med att följa upp, utvärdera och upprätta en ny plan. Detta sker under utvecklingsdagar och arbetsplatsträffar samt vid avdelningarnas egna planeringar.

2.4 Förankring av planen

Personalen arbetar med planen under flera tillfällen under året. Den nya planen lyfts varje år under novembers arbetsplatsträff. Under vårterminen utvärderas planen.

Kontinuerligt under hela året pratar pedagogerna med barnen om värdegrundsarbete och då även planen, ibland enskilt och ibland under samlingen med fler barn.

Vårdnadshavarna får ta del av planen på föräldramöte, samt att personalen informerar dem om att den läggs ut på vår hemsida och sätts upp på avdelningarna. Nya vårdnadshavare får planen känd i samband med inskolningen på förskolan.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Personalen har diskuterat och analyserat resultat av arbetet mot kränkande behandling under egna avdelningsplaneringar samt gemensamt övergripande för förskolan. Resultat och effekter av genomförda insatser/åtgärder diskuterades samt vilka eventuella nya åtgärder som behövs. Vårdnadshavarnas och personalens synpunkter ligger till grund för den nya planen.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Resultat från enkäter visar att barn och vårdnadshavare i hög utsträckning känner sig trygga och trivs på förskolan. Vårdnadshavare uttrycker i samtal att de har förtroende för våra pedagoger.

Observationer, kartläggningar och barnintervjuer visar att barnen i hög utsträckning trivs och känner sig inkluderade på vår förskola.

Vi ser att några metoder och förhållningssätt är särskilt givande för att öka tryggheten på förskolan. Exempel på metoder vi använder oss av är framför allt att vara närvarande pedagoger som ser och ingriper/hjälper till att hantera konflikter som uppstår i barngruppen. Vi ser att när barnen får handledning i konfliktsituationer utvecklas deras egna strategier för konfliktlösning.

Andra framgångsrika arbetssätt är att dela barngruppen i mindre grupper, att sprida ut oss och använda alla rum, såväl inne som ute.

Draperi vid toaletterna ökar tryggheten för barnen.

När personal ska planera hjälps vi åt att ha omsorg för varandras barn, där kan vi se att en tydlig framgångsfaktor för att öka tryggheten hos barnen är när personal från andra avdelningar skapar goda relationer till de andra avdelningarnas barn. Vi tänker alltid på vårt förhållningssätt gentemot barnen, varandra, vikarier och vårdnadshavare. Säger alltid hej till varandra.

Det förekommer att barn använder ett språkbruk som inte motsvarar vår värdegrund. För att förhindra detta jobbar vi både förebyggande samt att vi ingriper och samtalar kring detta med barnen vid behov.

När en avdelning har vikarier har vi som rutin att ordinarie personal så långt det är möjligt ansvarar för blöjbyten och hjälp vid toalett besök.

När det gäller jämställdhet har vi sett i våra analyser att arbetet behöver aktualiseras och utvecklas. Därför pågår sedan starten av ht 2023 ett arbete med att öka kompetensen i personalgruppen gällande jämställdhetsarbete i förskolan.

3.2 Årets plan

Resultatet av intervjuer och trygghetsvandringar med barnen, utvecklingssamtal med vårdnadshavarna, diskussioner i arbetslagen samt enkätsvar från vårdnadshavare och personal ligger till grund för utvärderingen.

Årets plan ska utvärderas senast 2024-06-30. Rektor tillsammans med personalen ansvarar.

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

- Genom intervjuer och samtal med barnen.
- Trygghetsvandringar/visa bilder på inomhus-utomhusmiljö. (Otrygga platser).
- Observationer och dokumentation.
- Reflektioner och diskussioner i arbetslagen.
- Samtal med vårdnadshavare.
- Personal samt vårdnadshavarenkät.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen genomför i sitt dagliga arbete intervjuer, trygghetsvandringar och samtal med barnen, de observerar och dokumenterar kontinuerligt kring barnens trygghet på förskolan. Vidare samtalar de med vårdnadshavare vid den dagliga kontakten samt vid utvecklingssamtal.

Vid särskilda analystillfällen under året arbetar vi med normer och värden.

I början av varje kalenderår svarar personalen på en enkät.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

- Utvecklingssamtal med vårdnadshavare
- Föräldramöten
- Föräldraenkät
- Värdegrundsarbete
- Observationer

4.5 Resultat

I våra barnintervjuer framkommer att barnen tycker om att vara på förskolan. Vi kan se att barnen gärna vill hjälpas åt och att de tröstar varandra om något hänt. Personalen jobbar aktivt med att vara närvarande och hjälpa barnen i svåra situationer. I samtal med barnen framkommer att de upplever vissa rum eller områden som otrygga, för att motverka detta jobbar vi aktivt med hög personalnärvaro vid dessa ställen. Barnen säger att alla får vara med och leka men att de ibland glömer de bort sig och säger nej, Vi jobbar hela tiden aktivt med inkludering och med kompisrelationer. De uttrycker att de tycker lika mycket om att leka inomhus som

utomhus, men vi kan se att svaren ofta styrs av vad de kommer från för aktivitet innan intervjun. Har de haft roligt innan blir svaren positiva samt tvärtom. Något barn upplever okända vikarier som lite jobbigt i början, men att det går över sedan. Vi motverkar detta genom att försöka ge vikarier bästa möjliga förutsättningar till att lära känna alla barn och anpassningar som vi arbetar med dagligen.

I föräldraenkäten ser vi i år att resultatet för trygghet och omsorg har ökat sedan 2022. Vi ser även att resultatet kring anpassningar efter barnens behov har ökat och det tror vi till stor del beror på de utbildningsinsatser vi haft i specialpedagogik under 2021/2022 samt 2022/2023.

I personalenkäten är resultaten för i vilken utsträckning vi upplever att vi kan ge barnen i förskolan känslomässig trygghet fortsatt på en mycket god nivå. Resultatet har dessutom ökat lite från 8.7 till 9.0. På frågan om kränkande särbehandling har vi ett gott resultat på 8,6 respektive 8.7 på frågan om personalen vet vad de skall göra om barn utsätts för kränkning av annat barn eller personal. Vi ser dock att resultatet sjunkit lite sen föregående år. Vi tror att detta dels kan bero på att vi haft en del ny personal på förskolan som inte hunnit få samma information och därmed inte känner samma trygghet i den kunskapen. Dels vi tror att det även kan bero på att vi under året haft en pedagogkväll där vi samtalat kring kränkningar och att det i förskolan är svårt att bedöma vad en kränkning är. Vi ser att personal ibland inte anmäler kränkande behandling eftersom de är osäkra på när det är kränkande dock att de alltid utreder och arbetar förebyggande vid olika konflikter.

4.6 Analys

I vår dokumentation och i våra observationer ser vi att när vi fokuserar extra mycket på värdegrunden i starten med en ny barngrupp samt vid tillfällena under året när vi får in nya barn i verksamheten får vi ett gott resultat med trygga barn som har fina relationer till varandra.

Alla barn är inkluderade. Inga barn är utfrysta - alla är kompisar med varandra men några har fler kompisar än andra. Några väljer att leka mer med sina närmaste kompisar än att leka med andra. Kompiskretsen varierar under året.

Vi ser att barnen gynnas av att vi delar på barngruppen. Pedagogerna får då större möjlighet till att vara närvarande och kan ingripa innan konflikt uppstår. Genom mycket positiv uppmuntran vid goda handlingar ser vi en ökad positiv effekt kring och vilja till samspel.

Barnen har förtroende och är trygga med pedagogerna på avdelningen och även med andra pedagoger på andra avdelningar.

Vi ser att barnen fått redskap att använda sig av vid konflikthantering.

Vi ser goda resultat av att använda ett lågaffektivt bemötande samt att hålla på våra rutiner, arbeta för tydlighet och förberedelse.

Vi upplever att barnen har ett vårdat språk, samma gäller vårdnadshavare och personal.

Inget barn blir kränkt eller orättvist behandlat av någon anställd.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Björktjära förskola

Förskolan har goda resultat gällande trygghet i vårdnadshavar- och personalenkäten, index för de olika bedömningsområdena inom området trygghet är som lägst 8.3 på båda förskolorna vilket indikerar ett mycket gott resultat.

Förskolan strävar hela tiden efter att arbeta med metoder som främjar och utvecklar barnens kunskaper och förhållningssätt inom området normer och värden. Detta gör vi genom att vi har som mål att vara närvarande pedagoger, dvs. personalen uppfattar vad som sker och observerar vad som händer. De stöttar barn i situationer som uppkommer och ev. konflikter. Vidare har personalen välfungerande och tydliga rutiner i sin verksamhet för både pedagoger och barn vilket skapar en god grund för trygghet i verksamheten. Pedagogerna har under detta år lagt tydligt fokus på att "leva som de lär" och är på så sätt förebilder för barnen i hur man pratar till varandra och hur man agerar i olika situationer vilket gett resultat i form av att man nu ser att barnen tar efter och använder sig av samma strategier i relation till andra barn.

Alla avdelningar har gemensamma uppstartsveckor med värdegrundsarbete i starten av varje höstterminen. Att alla barn får uppleva gemensam start med stort arbete kring normer och värden lägger en god grund för en empatisk grupp där barn får förutsättningar att trivas och utvecklas. Pedagogerna jobbar med att uppmuntra goda beteenden och ser att det gör skillnad i barnens känslor.

Några avdelningars barn har uttryckt oro kring när ordinarie personal planerar och man är ute med övriga avdelningars personal och barn, detta har uppmärksammats och personalen har jobbat aktivt för att skapa bra relationer till alla barn vilket lett till ett bättre resultat gällande tryggheten utomhus på planeringsdagar. Vi ser att vi lyckats med att ge barnen olika strategier för konfliktlösning.

Vidare är det prioriterat på våra förskolor i området att aktivt dela in barngruppen i mindre grupper under större delen av dagarna. Personalen har fått goda kunskaper i att anpassa undervisningen så att alla barn är inkluderade och så att varje barn får bra förutsättningar för lärande via den moduler i specialpedagogik som de gått under läsåren 21-23.

I vårt analysarbete på området har vi sett att vi behöver lägga fokus och **prioritera arbetet med jämställdhet, könsroller och könsmönster.**

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
Förskolan ska aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten.	Reflektionsgrupp - Prioriterat område Jämställdhet	2024-06-30	Madeleine Lind Olsson	Främjande & förebyggande åtgärd
Personalen på förskolan arbetar medvetet och aktivt med jämställdhet.	Planering av verksamheten	2024-06-30	Viktoria Wallin, Madeleine Lind Olsson	Främjande åtgärd

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Barnen vänder sig till den pedagog som de känner förtroende för eller till sina vårdnadshavare som förmedlar till personalen att något inträffat.

Vårdnadshavare har möjlighet att samtala med pedagogerna dagligen eller vid särskilt bokade möten. Om de vill kan de vända sig direkt till rektor eller kommunens system för hantering av synpunkter.

Personalen berättar för rektor när något hänt.

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Stella. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare
- samtala med den i personalen som har utsatt barnet eller eleven för kränkande behandling
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska utredningen genomföras av person utsedd av skolchef.

Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns

- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon beter sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensker förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]

- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)